

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у червні 2024 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

28 червня з нагоди Дня Конституції України Президент В. Зеленський відзначив державними нагородами українців за значні заслуги у зміцненні української державності, мужність і самовідданість, виявлені у захисті суверенітету та територіальної цілісності країни, вагомий особистий внесок у розвиток різних сфер суспільного життя, сумлінне виконання професійного обов'язку. Зокрема відповідним наказом посмертно нагороджено журналістку, редакторку, театрознавицю, мінометницю Аллу («Руту») Пушкарчук (орденом «За заслуги» III ступеня), журналістку «Суспільного» і парамедикиню добровольчого медичного батальйону «Госпітальєри» Ірину («Чеку») Цибух і журналіста, військовослужбовця, бойового медика стрілецького батальйону Андрія («Топера») Топчія (орденом «За мужність» III ступеня). Орденем князя Ярослава Мудрого II ступеня нагороджено голову Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка Павла Мовчана. Почесне звання «Народний артист України» отримала керівниця й головна диригентка Академічного хору «Музика» Українського радіо Юлія Ткач.

26 червня у Києві пройшов всеукраїнський форум «Культура під час війни. Людський капітал», організований Міністерством культури та інформаційної політики України та громадською організацією «Інститут публічних комунікацій». Участь у заході взяли представники Офісу Президента України, Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства оборони України, Міністерства соціальної політики України, а також відомі культурні діячі та експерти. Йшлося про вплив війни на сферу культури та збереження культурного спадку країни. Спікери зосередилися на проблемах, що виникають через мобілізацію, втрати кадрового потенціалу в сфері культури та нові форми організації культурних заходів в умовах руйнувань. Також обговорили шляхи адаптації культурного життя та потребу в проведенні культурних подій. Форум став важливим майданчиком для обміну досвідом і пошуку рішень, які допоможуть зберегти культурні цінності та підтримати творчу діяльність в Україні під час війни.

23 червня у Каневі на Чернечій горі (Черкащина) відбулася церемонія нагородження щорічною Міжнародною відзнакою Фонду Тараса Шевченка. Дипломи лауреатів премії за багаторічну подвижницьку діяльність на терені становлення і розвитку Української держави, просвітницьку діяльність у сфері збереження національної культури, освіти та історії отримали: вокальний дует н. а. України «Тельнюк: Сестри»; громадський діяч та науковець, засновник Фонду «Рідна країна» М. Томенко; заслужений художник України М. Лихошва.

Вшанування пам'яті

2 червня стартував Восьмий відкритий міжнародний музичний марафон пам'яті оперного співака й воїна Василя Сліпака. Марафон організовує Львівська національна філармонія імені Мирослава Скорика у партнерстві з Фундацією імені Василя Сліпака. Цьогоріч він тривав до 25 липня під гаслом «Полеглим за Україну артистам» й об'єднав музикантів з України, Іспанії, Франції, Німеччини та Великої Британії. До марафону вперше доєдналися українські оперні театри, серед лав яких є загиблі артисти балету. Концерти пройшли у Києві (Національна філармонія України та Національна опера України), Одесі (Одеський національний академічний театр опери та балету), Дніпрі (Дніпропетровський академічний театр опери та балету) та Львові (Львівська національна філармонія та Львівська національна опера). Прозвучала музика від українського та європейського бароко до сучасних неординарних експериментів.

7 червня у Національній академії мистецтв України відбулося відкриття артпроєкту «100 облич Сергія Параджанова», присвяченого ювілею митця. Виставка стала не тільки даниною пам'яті майстру, але й черговим поштовхом масштабного дослідження його багатогранного спадку. В межах проєкту організовано покази фільмів, розгорнуто експозицію скульптур, плакатів, живопису, присвячених митцю, які стали органічним доповненням оригінальних колажів С. Параджанова. Також було репрезентовано листи, фотографії та інші архівні матеріали. До створення виставки долучилися Національна академія мистецтв України, Національна спілка кінематографістів України, Національний музей «Київська картинна галерея» і Вірменське товариство культурних зв'язків «АOKS-Україна».

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

ГО «Асоціація інноваційної та цифрової освіти» та «Детектор медіа» за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України і Національного демократичного інституту розбили інноваційний інструмент «Калькулятор фейків», який дає змогу кожному українцю швидко з'ясувати, правдива перед ним новина чи фейкова. Сервіс працює цілодобово, безоплатно та без реєстрації, тож ним зможуть користуватися й ті українці, які залишаються на тимчасово окупованих територіях. «Калькулятор фейків» створено в межах всеукраїнського проєкту «Інформаційна безпека», який передбачає також: мультимедійний освітній курс підвищення кваліфікації «Медіаграмотність», доступ до вебінарів з медіаграмотності для окремих цільових аудиторій (освітян,

молоді, журналістів, держслужбовців, представників громадських організацій тощо), тренінги для найактивніших учасників проєкту, які проходять у Києві, Хмельницькому, Тернополі та Луцьку впродовж літа.

Медіа

7 червня у Києві на сцені Національного центру «Український дім» відбулася церемонія нагородження переможців конкурсу «Війна в об'єктиві» в межах однойменного фестивалю документалістики. Представники медіа подали на конкурс 385 робіт про національний спротив та оборону країни під час широкомасштабної війни. Шортлист фіналістів конкурсу сформували організатори – Командування Сил територіальної оборони ЗСУ («ТРО Медіа»), а самих призерів визначило журі, що складалося з 17 військовослужбовців із журналістським досвідом. Нагородами відзначено: відеорепортаж А. Горпінченко («Слідство.Інфо»); текстовий репортаж В. Побережного («Reporters.media»), фоторепортаж В. Поліщук («LIGA.net»); радіоподкаст Д. Жвінкліс («Характер.Медіа»); інтерв'ю А. Мірошніченко («5 канал»); операторську роботу Б. Пападіна («Бутусов Плюс»). Приз глядацьких симпатій отримав А. Петрук (103 бригада Сил ТРО ЗСУ). В межах фестивалю «Війна в об'єктиві» відбулися прем'єри документальних фільмів «Журналіст у формі» Ю. Мацарського, М. Курочкіна та «Щити Києва» Д. Гавриленка, О. Каціона.

Благодійність

Український бренд *GUNIA Project*, Міністерство культури та інформаційної політики України та Національний музей історії України презентували благодійну прикрасу «Скіфське золото», на якій зображено фігури олениці та грифа, натхнені артефактами скіфів. Зокрема прототипом олениці стала ручка посудини у вигляді оленя, що датується першим століттям нашої ери. Проєкт відзначає повернення до України понад пів тисячі музейних цінностей, що перебували в Нідерландах через судові процеси з окупаційною владою Криму. Нині експонати зберігатимуться в Національному музеї історії України. Весь прибуток від продажу піде на закупівлю систем РЕБ для бригади НГУ «Азов» через фонд *BGV*.

15 червня у столичному Малому драматичному театрі минув перший благодійний фестиваль «Культ Києва». Отримані кошти з події буде спрямовано на *FPV*-дрони для 3-ї роти 1-го батальйону бригади «Азов». У програмі фестивалю: лекторій на тему локального київського мистецтва; виставка однієї картини від галереї «The Naked Room»; концерт Макса Пташника.

6–30 червня у Центральному будинку архітектора тривав перший благодійний «Літній фотовернісаж» від Київської організації Національної спілки фотохудожників України, головним завданням якого був збір коштів на спорядження для бійців 9-го прикордонного загону імені Січових Стрільців. В межах виставки представлено фотокартини авторів із Києва, Чернігова, Славутича (Київщина), Сум, Одеси, Запоріжжя та Первомайська (Миколаївщина).

8–9 червня у Києві відбувся черговий «Благодійний Кураж» на тему «поєднання українського сучасного з українським традиційним». Цього разу організатори зібрали рекордні майже 3 500 000 грн на мобільний пункт управління БпАК. Донейти надійшли від зіркової барахолки, маркету мерчу, інклюзивних активностей від *Superhumans*.

29–30 червня у столичному Національному комплексі «Експоцентр України» пройшов благодійний культурний фестиваль «Нравиця». Прибуток піде на підтримку ініціативи БФ «Повернись живим» – розширення виробництва дронів для ЗСУ. У програмі: понад 15 музичних виконавців, зокрема, *Karna, Nazva, Vioria, Intermezzo*, М. Пташник, М. Рамарі, Ю. Юріна, поетичні та стендап номери.

5 червня у Львівській національній філармонії відбувся концерт «Пісні перемоги», організований Національною академічною чоловічою хоровою капелюю «Дударик» разом із партнерами ТОВ «Левітрейд» та Я. Чорною («Етномайстерня») в межах нового проєкту «2 млн грн на ЗСУ». Мета – зібрати кошти для купівлі трьох автомобілів, 40 генераторів та 20 *EcoFlow* на потреби армії. На цьому концерті «Дударик» у супроводі естрадного оркестру капели виконав козацькі, стрілецькі, повстанські та жовнірські пісні.

Українська культурна спільнота продовжує активно збирати кошти на підтримку захисників України. Зокрема: військова, поетка, музикантка Є. Жарікова закликала долучитися до збору на реабілітацію побратима С. Супряги; літературознавець Р. Семків – на генератори для підрозділу перекладача М. Ковальчука; письменниця, літературознавиця Т. Калитенко збирає кошти на автомобіль для 3-ї окремої танкової Залізної бригади; кінорежисерка і письменниця І. Цілик – на БПЛА «Магура» для групи аеророзвідки Міжнародного Легіону ГУР МО; поет А. Крук – на прилад для саперів СПМ-4; письменниця Д. Піскозуб – для добровольчого батальйону «Госпітальєри»; поетка Д. Чупат відкрила збір на потреби 78 полку ДШВ; журналістка О. Бойко – на придбання антидронових рушниць для 214-ї ОСБ *OPFOR*; В. Краснощок випустив серію воєнних фото «Documentation of War. Skykeepers over Beekeepers», щоб допомогти 11-й окремій бригаді армійської авіації «Херсон»; рок-гурт *KOZAK SYSTEM* разом із благодійним фондом «МХП-Громаді» передали чергову партію *FPV*-дронів 128-й окремій гірсько-штурмовій Закарпатській бригаді та 117-й ОМБр; учасники гурту «Курган&Агрегат» і комік В. Байдак зняли комедійний кримінальний мінітрилер задля збору донатів на потреби Другого інтернаціонального легіону та 82-ї бригади; письменник М. Кідрук спрямував на дрони для ЗСУ кошти, які було зібрано під час презентації роману «Колонія»; музикант Ницо Потворно та благодійний фонд «Повернись живим» випустили кліп на пісню «Про минуле, майбутнє і майбутнє» задля збору на металошукачі для саперів; соліст гурту «ТНМК» О. Сидоренко («Фоззі») представив свій новий роман «Хеві Метал» на вечорі благодійного проєкту «НаШапку», що проводить збір на аптечки і кісткові імпланти для поранених бійців, якими опікується фонд «СВОЇ».

Регіональна культурна політика, культурно-мистецькі ініціативи громад

13 червня депутатський корпус Київської міської ради надав звання «Почесний громадянин міста Києва» письменниці О. Забужко, художньому керівнику опери Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка А. Солов'яненку, композитору, ректору Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра О. Злотнику – за значний особистий внесок у культурний розвиток Києва, видатні досягнення у зміцненні міжнародного авторитету столиці України.

8–11 червня у Львові вперше офіційно відзначали Всесвітні Дні Ар Нуво. «Бюро спадщини» організувало серію заходів, які мали на меті познайомити львів'ян та гостей міста з модерною спадщиною. Подію було присвячено темі – світло. Відвідувачі мали змогу долучитися до воркшопів зі створення скляного мистецтва, дізнатися про вуличне освітлення міста та відвідали екскурсії на локаціях, які не доступні для загального огляду. А для найменших гостей «Львівська майстерня шоколаду» підготувала пізнавальний майстер-клас. Партнерами проекту в Україні є Центр міської історії та Національний університет «Львівська Політехніка».

Фестивалі

15 червня у Києві стартував другий фестиваль «Протасів Яр» пам'яті громадського активіста й розвідника 93-ї бригади «Холодний яр» Романа Ратушного. Його основна мета – популяризація сучасного та традиційного мистецтва, української історії, правозахисних ініціатив і вшанування Романа Ратушного. Протягом літа на галявині у Протасовому Яру буде організовано чотири дні цього заходу на тему «Повернення свого». Фестиваль традиційно охоплює кілька напрямів: мистецький (концерти, поетичні читання); демократії та прав людини (дискусії, розмови, покази та обговорення документальних фільмів); історичний (лекції, екскурсії). В межах відкриття події відбулася, зокрема, дискусія «Війна і повернення свого» за участі письменниці К. Калитко, журналіста Б. Логвиненка, художниці О. Зарецької. На локації Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України було влаштовано поетичні читання від К. Калитко та С. Поваляєвої. Музичну програму тут презентували гурти *Kurbasy* та *Nazva*. Проєкт «Протасів Яр» реалізують громадська організація «Захистимо Протасів Яр» і громада Протасового яру за сприяння Міжнародного фонду «Відродження». Організаційними партнерами події стали ГО «Форум видавців», Український ПЕН, Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара».

21–23 червня столичний Національний ботанічний сад імені М. Гришка став ареною ювілейного, двадцятого за ліком, Міжнародного етнічного фестивалю «Країна Мрій», що популяризує українську культуру, фольклор та народні ремесла. Засновник та ідейний натхненник фестивалю – музикант, композитор О. Скрипка. Локація етнофесту містила кілька великих повноцінних

сцен живої музики. Гостей розважали українські та закордонні виконавці різних музичних жанрів. «Сцена мрій» була представлена етнорок-гуртами та *worldmusic*-колективами, такими, як *Karta Svit*, «Пиріг і Батіг», «Мандри», *TaRuta*, *АНКА*. На сцені «Рай» звучала народна музика фольклорних гуртів та ансамблів – «Хорея Козацька», «Гуляйгород», «Чаїр», «Стратинські музики», «Баламути», «Древо», «Божичі» й інших. На Кримській сцені *Bağçasaray* відбулося два заходи українсько-кримськотатарського проекту «Кримський інжир / Qırm incir»: літературні читання від фіналістів попередніх конкурсів і дискусія «Дорогою до Криму: література як зв'язок і коріння». Вперше на «Країні Мрій» проведено «Поетичну майстерню», у якій взяло участь понад 60 митців з усієї країни. Книжкову стежку організував «Наш формат», що надав можливість розгорнути точку збору книжок для військових (проекти «Військо читає» від ГО «Реформація» та «Книга на фронт» від «Культурного десанту»). Також в межах фесту діяли ярмарок традиційних та крафтових виробів, виставки мистецтва, автентичні майстер-класи, майстерні з танцю та співу, ремесел, де кожен зміг спробувати себе у ковальстві, гончарстві, різьбі, тканні тощо. Завершив подію виступ О. Скрипки та «Ле Гранд Оркестру».

22 червня у Національному музеї народної архітектури та побуту України в Києві відбувся щорічний фестиваль епічної традиції «Кобзарська Трійця». Учасники дійства – кобзарі з Києва, Харкова, Львова та інших куточків України виконували традиційні думи, історичні та козацькі пісні, канти, псалми, які здавна були основою репертуару народних співців-рапсодів. Під час свята діяла майстерня зі створення старосвітських бандур і кобз. Родзинкою «Кобзарської Трійці» став благодійний концерт на підтримку Збройних сил України. Організатори фестивалю: ГО «Київський кобзарський цех», благодійний фонд «МХП-Громаді», проєкт «Дивись Українське», Національний музей народної архітектури та побуту України.

Цього ж дня Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» влаштував у Витачеві на Київщині свято Купала. У програмі: пісні від фольклорних гуртів («Вільце», «Михайлове Чудо», «Орелі»), традиційні народні танці («ЩукаРиба»), лекції про традиції Купала, село Витачів і Городище та інші активності. Подія також мала благодійну складову – за донат на батареї *FPV*-дронів для 93-ї штурмової бригади можна було взяти участь у майстер-класах і обрядових дійствах.

14–24 червня у Харкові в різних локаціях міста пройшов фестиваль локальної культури «Харківське море». Він об'єднав у собі події різних форматів – від театральних вистав і виставок до лекцій, воркшопів та музичних вечорів. Зокрема у програмі: перформанс плейбек-театру «Нема» під назвою «Люди в "АртПідвалі"», вистава Харківського театру ляльок «Жираф Монс» за казкою О. Михайлова, кураторська екскурсія виставкою «Іменем міста», лекції про історію та урбаністику Харкова. Реалізували культурний проєкт – плейбек-театр «Нема», громадська організація «Символ», творча спілка «Химери» та творча платформа «Wonders».

Театр

Столичні театри презентували цього місяця свої нові роботи: балет «Елегія воєнного часу» на музику В. Сильвестрова (Національна опера України); балет-перформанс «Dopum», що поєднав сучасну хореографію О. Шляхтич та фольклорну музику в обробці Національного хору ім. Г. Верьовки (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «На русалчин Великдень» М. Леонтовича за однойменною казкою Б. Грінченка (Національний академічний театр оперети); «Сеанс. 13» О. Узун (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Молочайник» за п'єсою О. Гриценко (академічний драматичний театр на Подолі); «Легенди Києва» К. Пенькової, «Монро» режисера О. Гнатюка (академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра); «Величне століття. Веселе» на основі п'єси С. Кулибишева (академічний театр «Золоті ворота»); «Ти мене чуєш...?» за п'єсою А. Галас «Хроніки евакуйованого тіла і загубленої душі» (Театр драматургів); «Чорнозем» у постановці Г. Клименко на музику Д. Більдія (Центр сучасного мистецтва «Дах»).

17–23 червня в Івано-Франківську за підтримки компанії *blago* відбувся перший український Шекспірівський фестиваль. Його мета – це створення міжнародної платформи для обговорення української культури, європейської ідентичності та війни. Програма фестивалю складалася з двох основних частин: вистав театральних колективів з України, Молдови та Італії, показів студентських робіт, а також публічних лекцій, дискусій, круглих столів і майстер-класів від провідних шекспірознавців з декількох країн. Відкрила подію вистава «Коріолан» столичного Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка (режисер Д. Богомазов). Серед інших прикладів українського прочитання Шекспіра, представлених в Івано-Франківську: «Гамлет» від Київського академічного театру на Печерську (режисери О. Ларіна, Д. Мартинов), «Сон літньої ночі» від Київського національного академічного Молодого театру та «Буря» від Львівського національного академічного українського драматичного театру ім. Марії Заньковецької (режисер А. Білоус), «Hamlet» та «Romeo&Juliet» від Івано-Франківського національного академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. Івана Франка (режисер Р. Держипільський). На заході було презентовано віртуальний музей «#Гамлет_UA: дія I, сцена 1943», створений, щоб зберегти пам'ять про прапрем'єру «Гамлета» у Львові 1943 року.

В різних містах країни пройшли театральні прем'єри: опера «Діалоги кармеліток» Ф. Пуленка (Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької); «Кайдаші. Світи» за мотивами повісті І. Нечужа-Левицького, «Дочки» за п'єсою «Молочайник» О. Гриценко (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької); «Перед волею» за п'єсою М. Кропивницького («Театр корифеїв» у Кропивницькому); «Щастя бути собою» за казкою Х. Гюнтнера (Волинський академічний обласний театр ляльок); «Перевізник» за п'єсою Н. Захоженко

(Миколаївський академічний художній драматичний театр спільно з Херсонським обласним академічним музично-драматичним театром ім. М. Куліша); «Щоденник президента» за п'єсою «Судний час» І. Козака (Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв); «Принцеса на горошині» за мотивами однойменної казки Г. К. Андерсена (Закарпатський обласний театр ляльок «Бавка»).

9 червня у Луцьку на сцені Експериментального театру «Адреналін» актори Київського академічного театру на Печерську представили виставу «Мистецтво домовлятися» за п'єсою «Божество різанини» французької письменниці Я. Рези.

Музика

З 7 по 9 червня у Вінниці, Києві та Житомирі Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії імені Мирослава Скорика на чолі з диригентом В. Сивохіпом представив твори української та світової класики. Зокрема у виконанні солістки В. Петриченко прозвучав твір Віктора Косенка, відновлений у трьох частинах Концерт для фортепіано з оркестром. На концерті у столиці музиканти виконали й новостворену Третю симфонію композиторки Б. Фроляк під назвою «Любов». Всеукраїнський тур відбувся за підтримки Львівської обласної ради та Львівської обласної військової адміністрації. Напередодні за активну підтримку Збройних сил України, а також послідовну мистецьку діяльність колектив Львівської національної філармонії було відзначено грамотами Харківського національного університету повітряних сил та Національної академії Національної гвардії України.

28 червня у київському парку імені Тараса Шевченка відбулося музичне шоу «Файний Франко Ф'южн». Понад сотня музикантів Національного президентського оркестру об'єдналися з артистами Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, аби продемонструвати красу українського та кримськотатарського фольклору в сучасному ф'южн-стилі. Перформанс організувала Громадська організація «Алем» за підтримки Швейцарії.

Цього місяця у Львові в межах благодійного музичного сезону – 2024 у Митрополичих садах компанія *BIGSHOW Agency* та Благодійний фонд «Мистецька Варта» провели перші події. Серед них – концерт «Джаз нескорених. Український та світовий», у якому взяли участь *The Impressions Jazz Quintet* і солісти І. Червінська та П. Ільницький; літературно-музичний перформанс «Розстріляне відродження. Голоси крізь час» у постановці з. а. України О. Гнатковського; вечір «Хіти українського ретро» від *Vesolovsky project* та соліста П. Ільницького; новий проект «Джазовий Івасюк» у виконанні *The Impressions Jazz Quintet*, солістів С. Лешишак і П. Ільницького. Частина виручених коштів організатори спрямують на закупівлю *FPV* дронів для 24-ї окремої бригади імені короля Данила.

21 червня відбулося традиційне Свято музики у Львові. На сценах просто неба виступили як аматори, так і професійні артисти, серед яких були гурти «Піріг і Батіг», «NAZVA», «Мертвий Півень», «Мія Рамарі», «INSO-Lviv». Цьогоріч до творення дійства доєдналися Дім Франка та Львівська обласна бібліотека для юнацтва імені Романа Іваничука. Фестиваль у Львові проходить за ініціативи ГО «Локальна культурна підтримка» та за підтримки Львівської міської ради, Департаменту з питань культури, національностей та релігій Львівської ОВА та Фондації ЗМІН.

1–20 червня у Рівному вдруге пройшов фестиваль класичної музики «Рівненські класичні резиденції», покликаний відродити європейські музичні традиції міста й привернути увагу до його мистецької сучасності. Програма включала вісім ексклюзивних імпрез, семінар, майстер-клас піаніста І. Рябова (Київ), а також артподії на підтримку українських музеїв та об'єктів культурної спадщини. У концертах фестивалю взяли участь провідні українські солісти та колективи – О. Пасічник (сопрано, Варшава), н. а. України Й. Єрминь (фортепіано, Львів), *FueGo Orchestra* (Київ), а також артисти Рівненської обласної філармонії, юні вихованці місцевих мистецьких навчальних закладів, танцюристи Рівненського центру вуличних культур. В межах резиденції було відкрито виставку графічної новели художниці М. Апрятової «Щоденник війни. Марісель і Панна Кота рятують культурну спадщину». Фестиваль відбувся за підтримки Управління культури і туризму Рівненської ОДА та Управління культури і туризму Рівненської міськради.

Візуальні мистецтва

1 червня, в Міжнародний день захисту дітей, у виставковому центрі «Жива пам'ять» у столиці представлено виставку «Вкрадене дитинство». Лейтмотив цього проєкту – пам'ять про єврейських дітей, які стали жертвами злочинів в минулому, та нагадування про долю дітей в Україні під час російської агресії. Експозицію склали документи та речі з архіву Іллі Левітаса та роботи сучасних українських митців на тему примусової депортації українських дітей до росії – відео-арт М. Алексеєнка та скульптури Ю. Беляєвої. Виставковий проєкт реалізовано Національним історико-меморіальним заповідником «Бабин Яр» за підтримки Посольства Німеччини в Україні та за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України. Також цього дня у Національному музеї історії України було розгорнуто виставку «Living the War: Children», що висвітлює реалії, з якими стикаються діти в Україні під час війни. В її основі – друга книжка з документального проєкту *Living the War*. У показі – роботи українських фотографів М. Палінчака, Н. Фурика, С. Маслова, Р. Піліпея, Р. Пашковського, С. Моргунова, а також малюнки та щоденникові записи українських дітей.

27 червня на Софійській площі у Києві з ініціативи платформи «Різні.Рівні» та креативної агенції *Ist group* відкрито інсталяцію «Укриття від нетерпимості», покликану спрямувати увагу на досі не прийнятий законопроєкт #5488, який має забезпечити рівні права людей, відповідальність за злочини на

тлі дискримінації. Інсталяція складається з бетонної стіни з написом «Укриття 5488» і стін із прозорого матеріалу, що ілюструє вразливість кожного та кожної, хто заходить всередину.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах презентовано нові виставкові проєкти: «А раптом ви тут щось знайдете?» – підсумкові роботи креативних підліткових майстерень: зіни, плакати-маніфести та аудіоперформанси (Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків); «Полювання з повітряним змієм» – живопис О. Малих (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Погляд крізь час» – картини В. Франчука (Національний музей літератури України); «Слід» – портрети та пейзажі М. Фіголя й абстракції О. Фіголя (Галерея «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська»); «Порцелянова пісня» – вироби сучасного фарфору О. Опарія, О. Нестерової та Г. Антоненка (Будинок митрополита Національного заповідника «Софія Київська»); «Рай на двох» – живописний проєкт С. Гая та Н. Заставної (простір «Мистецтво без меж» міської галереї «Лавра»); «Exit» – живопис А. Ронікієр (МВЦ «Музей історії міста Києва»); «Намалюй мені вірш» – картини українських митців, написані на вірші Л. Костенко (Музей Марії Заньковецької); «Слова ледь голосніші за ніч» – фотографії О. Дімова із серій «Інший краєвид», «Ніч», «Ранок», «Плями» і «Час, коли мене немає вдома» (Національний центр «Український Дім»); «Межі залізної землі» – скульптура та графіка К. Синицького, С. Сабакаря, Т. Ковача (Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України); «Мир можливий лише тоді, коли ти здатен його захистити» – картини ветеранів російсько-української війни (Колонна зала столичної мерії); «Карелія» – графічні пейзажі, живопис, натюрморти та гобелени А. Ламах (Український малий драматичний театр спільно з галереєю «The Naked Room»); «Земля під нігтями нагадує мені запачену кров» – фото та об'єкти на теми війни та її наслідків українських художниць О. Кузюри, *Kinder Album*, Д. Молокедової, М. Половінко, Д. Чечушкової й А. Звягінцевої (Дніпровська галерея «Артсвіт» у київській «The Naked Room»); «Колекція/ Василь Цаголов» – живопис В. Цаголова з проєктів «У страху великі очі», «Лебедине озеро», «Привид революції» та ін. («Dymchuk Gallery»); «Дивлячись у розриви» – твори М. Примаченко, Д. Бурлюка, В. Ралко, К. Алійник, О. Голосія й ін. («Voloshyn Gallery»); «Трошки еротичне» – скульптури та рисунки Я. Мотики (артцентр «Я Галерея»); «Життя – дароване нам диво...» пам'яті українського митця А. Пугачевського – групова виставка естампу за участі К. Антюхіна, О. Денисенка, К. Калиновича, А. Кенса та ін., «Stereofomat» – живопис і графіка Л. Берната та скульптури І. Романовського (ЦСМ «Білий Світ»); «Крізь час» – скульптури С. Карунської та живопис В. Гуріна (галерея «Imagine Point»); «Точка Розгортання» – абстрактні картини О. Манецького (артгалерея «Portal 11»); «I love you» – світлини К. Лесів («thesteinstudio»); «Мавзолей» – три серії фотографій В. Тамковича: «Постфольк», «Мавзолей» та «Гламурна плоть» (галерея «Eye Sea Gallery»);

«Чому я тут?» – твори А. Саєнка, С. Шахмуратової-Танської, Я. Футимського, В. Агапєєва, К. Синиці, Д. Толкачова, О. Курзель, В. Павлова, М. Матяшової (новий мистецький простір «Sprav»).

30 червня у Рівненській обласній бібліотеці відбулося відкриття фотовиставки, а також нагородження призерів X Міжнародного конкурсу репортерської фотографії *Life Press Photo 2024*. Відвідувачі змогли побачити понад 250 найкращих світлин від фотографів з 25 країн світу. Гран-прі конкурсу цього року присуджено українському фотографу з Одеси Б. Бухману. Спеціальну нагороду «Війна в Україні. Світ проти війни в Україні» отримав А. Гусак із Києва. Організатори та партнери події: Студія «У фарватері істин», ГО «Український Центр фотомистецтва», Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека, Управління культури і туризму РОДА та Рівненська фабрика нетканих матеріалів.

У містах України презентовано експозиції: «Ганна Криволап. Барокові інспірації» – серія картин авторки, доповнена тактильною експозицією із семи моделей зі скульптур Й. Г. Пінзеля («Палац Потоцьких» Львівської національної галереї мистецтв ім. Бориса Возницького); «Травить мідь» – скульптури та інсталяції В. Дмитрика, «Вода точить» і «Стерті обличчя» – графіка М. Лукіна («Підгорецький замок» Львівської національної галереї мистецтв ім. Бориса Возницького); «Вас вітає музей сучасного мистецтва, Херсон 2002–2022» – проекти херсонських митців В. Машницького, П. Райко, С. Храмцова, М. Маценка, О. Жуковського та ін., «Світлопроникнення: Дніпрорудне, Харків, Львів» – фотографічний проєкт М. Зубчанінова (Львівський муніципальний мистецький центр); «Незламний Золотий мольберт» – понад 2200 творів мистецтва дітей і художників з 29 країн світу (Львівський палац мистецтв); «Абстрагування» – живописні роботи з елементами текстилю та керамічні вироби А. Халаман (галерея Львівської національної академії мистецтв); «Випромінювання» – декілька циклів робіт С. Жалобнюка, створених упродовж останніх десяти років (Музей народної архітектури та побуту у Львові імені Климентія Шептицького); «Володимир Черкасов. Живопис і графіка» – твори художника з приватної колекції С. Давимуки (Дім Франка, Львів); «На рядні» – картини Володимира та Людмили Лободи («Ya Gallery», Львів); «Мала Ретроспекція» – добірка творів Л. Медвіда з різних періодів його діяльності («Shum Art Gallery», Львів); «Хрест і тіло» – живопис Д. Мовчана (галерея «Iconart», Львів); «Моя територія» – мистецькі роботи українських художників А. Роїка, О. Кузюри, В. Чередниченко, М. Мазура та Б. Пацюк (Центр інтелектуального мистецтва «Меркурій», Львів); «Модуль тимчасовості» (МОТ) від проєкту *The Collectyv* – картини, скульптури та відеоарти 18 сучасних українських митців, серед яких О. Кондаков, М. Оз, Д. Рубан, В. Семків, І. Максимова й ін. (площа Гасина у Львові); «Художній текстиль: Еволюція. Від традиції до концепту. 1980–2020-ті» – роботи майстрів традиційного і сучасного килимарства (Хмельницький обласний художній музей у співпраці з Донецьким обласним художнім музеєм); роботи художників з усієї України у техніці пастелей: портрети, пейзажі,

натюрморти тощо (Тернопільський художній музей); «непроста молитва за квітучу магнолію» – чорно-білі фотографії О. Населенка, відзняті в період 2022–2024 рр. (Одеський національний художній музей); «Ruin porn: Terminus» – живописні роботи й інсталяція Д. Ерліха (Музей сучасного мистецтва в Одесі); «І сонце стало чорним, і море зупинилось» – графічні твори одеського художника М. Фенечкіна (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Фантастична акварель» – серія пейзажів І. Федчука (Галерея мистецтв Волинської організації Національної спілки художників України, Луцьк); «Правило двох стін» – графіка І. Зарубіної (простір «Манівець» у Харкові); «Українське село. Частина перша. Тварини» – картини М. Брухлій, написані на мішковині (Рівненський обласний краєзнавчий музей); «Ольга та Тарас Мельстер» до річниці загибелі подружжя військових – понад пів сотні графічних та живописних робіт О. Мельстер (Музей мистецтв у Кропивницькому); «Засів хмар» – роботи випускників школи сучасного мистецтва «Фра фра фра»: графіка, гобелен, фото, відео, рисунок, інсталяція, документальний перформанс, скульптури тощо (галерея «Асортиментна кімната» в Івано-Франківську); «Моє місто – Станіслав – Франківськ» – близько пів сотні фотографій архітектора-реставратора, художника І. Панчишина (підземний перехід «Вагабундо» в Івано-Франківську); «Ілюзія» – картини І. Луценка (галерея «Ужгород»).

Музейна справа

6 червня у столичному Національному музеї історії України розпочав роботу виставковий проєкт «Дохристиянські вірування України». Мета – показати розмаїття уявлень та ідей, що існували у давніх мешканців території України від кам'яної доби й до утвердження християнства. Виставка розповідає про зародження релігійних вірувань; обряди та ідеї, пов'язані з життям людини (народження, одруження, смерть); про давні сакральні місця та їх шанування; про те, якими люди уявляли собі давніх божеств, служителів культу; про розуміння наших пращурів світобудови і місця людини у Всесвіті. Загалом експоновано понад пів тисячі оригінальних артефактів із колекції музею, зокрема й ті, які ще не виставлялися. Серед іншого, це орнаментована лопатка мамонта, трипільські статуетки та біноклеподібні посудини, скіфське бронзове навершя з фігуркою бога Папая та намиста знатної скіф'янки з Мелітопольського кургану, глек-«календар» черняхівської культури, взірці античного посуду з Піщаного та багато інших археологічних пам'яток. Виставку приурочено до Національного дня Швеції, завдяки благодійним внескам якої проєкт став можливим.

21 червня у Національному музеї «Київська картинна галерея» представлено виставку «Сергій Шишко. Живописний щоденник. У тенетах часу», створену за спільною ініціативою музею та галереї «НЮ АРТ». Ретроспективний показ робіт видатного співця Києва С. Ф. Шиска, що охоплює період творчості майстра від 1926 року до останніх днів його життя, налічує 87 живописних та графічних творів зі збірок Національного художнього музею України і Національного музею «Київська картинна галерея», а також шести приватних колекцій.

4 червня у Музейно-виставковому центрі «Музей історії міста Києва» відкрито експозицію «Лавра Небесна», яка має на меті привернути увагу до історії, краси та сили духовної святині українського народу – Києво-Печерської лаври. Центральне місце цього проєкту займає ювелірна художня композиція «Лавра Небесна» авторки І. Карпової. У роботі над твором художниця використала як давні традиції ювелірного виробництва церковних предметів, зокрема майстрів київського відділення фірм К. Фаберже та Й. Маршака, так і новітні технології. На виставці також можна побачити ікони преподобних Антонія і Феодосія Печерських з Успенського собору Києво-Печерської лаври, старовинні гравюри з Музею Шереметьєвих, ікони з колекції Музею історії Києва й інші експонати.

Від 30 травня до 8 червня в залі аукціонного дому *Goldens* пройшов 61-й аукціон «Колекційне класичне мистецтво», присвячений творам українських класиків кінця XIX – початку XX століття. Подібний мистецький зріз дозволив широко репрезентувати вітчизняне мистецтво в різноманітні його шкіль та напрямів. До аукціонної добірки увійшло понад чотири десятки рідкісних колекційних лотів, зокрема, роботи С. Васильківського, В. Орловського, Г. Світлицького, А. Маневича, М. Глуценка, С. Шишка, В. Зарецького, М. Мункачі, А. Ерделі, Й. Бокшая та інших.

7 червня у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького відбулося урочисте відкриття ретроспективної виставки художника, мецената та колекціонера Тараса Лозинського під назвою «Хвала Творцеві». В експозиції зібрано майже 250 знакових творів Т. Лозинського – малярство на склі, графіка та живопис. Ці роботи охоплюють усі періоди його творчості, від ранніх експериментів у 1979 році до останніх робіт, написаних уже наприкінці життя.

15 червня у виставкових залах Палацу Лозинського Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького стартувала виставка «До невідомого всесвіту. Михайло Дзиндра: графіка, живопис», яка презентує 37 графічних і 4 малярські твори художника з приватної колекції Софії Дзиндри, дружини Михайла Дзиндри. Експозиційний наратив доповнено 14 малими скульптурними композиціями майстра зі збірки Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького.

8 червня у музеї-заповіднику «Одеський замок» Львівської національної галереї ім. Б. Г. Возницького відкрито експозицію «Персона, меморіум, сакрум у мистецтві XVI–XIX ст.». Унікальну виставку представлено у відреставрованій каплиці св. Анни, створення якої датується ще 1441 роком. Нове експозиційне приміщення стало важливим доповненням музею та розповідає чимало таємниць увіковічнення пам'яті в образотворчому і декоративно-ужитковому мистецтві. Окрасою каплиці є парний нагробок XVI ст. Анни Сенявської та її сина, виконаний у стилі Відродження Германом ван Гутте.

8 червня Одеський музей західного і східного мистецтва відзначив своє сторіччя. До ювілею закладу презентовано вернісаж «Теофіл Фраєрман та Олег Соколов. Засновник та Послідовник», реалізований у співпраці з Музеєм сучасного мистецтва Одеси. Його присвячено журналісту й історику культури

Євгенію Голубовському, котрий десятиліттями зберігав пам'ять про видатних одеситів і згодом передав цінні матеріали колективу музею. В експозиції зібрано живопис і графіку Т. Фраєрмана та О. Соколова з колекцій Музею сучасного мистецтва Одеси, Одеського музею західного і східного мистецтва, музеїв Вадима Мороховського та сім'ї Осадчих, галереї Артсвіт, Фонду «Український авангард» та інших.

Одеський центр дослідження Голокосту відкрив інтерактивний музей геноциду «Територія пам'яті», який розташований у приміщенні відділу Головоштамту в центрі міста. В експозиції нового музею зібрано історії геноцидів від початку ХХ сторіччя до сьогодення. Серед стендів – Голодомор українців, Депортація кримли, Голокост євреїв та ромів, Геноцид вірмен, Геноцид українців путінською росією нашого часу. Мініатюрами представлені залізнична станція, звідки депортували татар, порохові склади, де спалювали одеських євреїв, епізод масового розстрілу та катувань у Бучі, зруйнований драмтеатр у Маріуполі, острів Зміїний та знищення крейсера «Москва». Багатофункціональний музейний простір включає бібліотеку та дискусійний майданчик.

Збереження та популяризація культурної, історичної спадщини

Національний заповідник «Софія Київська» розпочав реалізацію нової сувенірної банкноти із зображенням Софійського собору IX століття. Купюри мають вигляд реального євро та виготовлені за тією ж технологією, що використовується у справжніх євробанкнот. Випуском цієї колекційної банкноти заповідник підтримує європейський проєкт, основна філософія якого полягає у популяризації культурної та історичної спадщини, сприянні її збереженню та матеріальному забезпеченню.

У Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» організовано зручну навігацію територією, оновлену за підтримки Благодійного фонду «Українська Лавра». Інформацію про пам'ятки національної святині розміщено біля кожної історичної будівлі. Також для відвідувачів заповідника доступні *Wi-Fi*, кав'ярня, нові екскурсійні маршрути від «Лавра Печерська», квести для дітей і тематичні екскурсії від організації «Музейне дозвілля для дітей і дорослих».

Колекція сувенірів стала результатом великої колаборації Миколаївського обласного краєзнавчого музею та агенції соціальних проєктів *Platfor.ma*. Наразі кожен охочий може придбати мерч із зображенням унікальних експонатів музею та підтримати розвиток установи. До лімітованої лінійки увійшли футболки, сумки, постери, магніти, набір листівок та навіть форма для пряників у вигляді скіфської стели. В межах колаборації музей оновив свою айдентику, провів редизайн сайту та соцмереж, а також отримав нову комунікаційну стратегію.

Херсонський художній музей ім. Олексія Шовкуненка разом із фольклористкою Я. Сізик і режисеркою анімації Марією «Духовне Личко» запустили проєкт «Викрадене мистецтво» з анімованими копіями мистецьких творів, які росіяни викрали з музейного фонду. Першою роботою, яку вдалось

відтворити, стала картина М. Брянського «Портрет дівчини у вишиваній сукні». У зйомках взяла участь співачка Д. Астаф'єва. Сорочку в окупованому на той час Херсоні вишивала місцева майстриня І. Микуцька.

Кіномистецтво

У Києві відбувся XXI Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини *Docudays UA*. Концепцією події організатори обрали «10 років триденної війни, яка триває три сторіччя». Від 31 травня до 9 червня на широких екранах кінотеатру «Жовтень», *KINO42* та Будинку кіно було продемонстровано понад 60 стрічок із 34 країн світу. До програми ввійшли й 19 українських прем'єр – десять національних і дев'ять світових. Зокрема «Мирні люди» режисерки О. Карпович стали фільмом-відкриттям фестивалю. На XXI *Docudays UA* дебютувала повнометражна картина М. Стоянової «Фрагменти льоду» (Україна – Норвегія). Вона здобула Головний приз у «Досу/Україна» та спеціальну відзнаку в «Досу/Світ», а також приз журі Співки кінокритиків України (присуджувався вперше) та Головну нагороду Студентського журі. Головний приз конкурсу «*Docu/Коротко*» віддано стрічці «Під знаком якоря» Т. Співака. У номінації «*Rights Now!*» переможцем став фільм «Все має жити» (Польща – Україна) режисерів Т. Дороднічиної й А. Литвиненка. Ця робота також отримала Приз глядацьких симпатій. Премію Андрія Матросова присуджено стрічці «Трішки чужа» С. Ліщинської (Україна – Німеччина – Швеція), а спеціальну відзнаку – «Місії 200» В. Сидька. Крім власне кінопоказів, фестиваль запропонував відвідувачам приєднатися до численних публічних заходів, таких як: міждисциплінарна мистецька програма «*Docu/Синтез*» (її частиною стала інсталяція В. Кузнецова «Антологія української кухні 2022–2024»); індустриальна секція для професіоналів документального кіно «*Docu/ПРО*»; правозахисна програма «*Rights Now!*», яка включала традиційну секцію «Кава з партнерами» та події «Архіву війни»; публічні читання в «Живій бібліотеці» та вечірні розмови *Rights Now!*. Частину фільмів та записи фестивальных дискусій була змога переглянути на платформі *Docu/SPACE*.

7–16 червня пройшов XI Міжнародний фестиваль мистецтва кіно для дітей та підлітків «Чілдрен кінофест», організований за підтримки Дитячого фонду ООН і Українського культурного фонду. Майже двадцять тисяч глядачів долучилися до безплатних показів у кінотеатрах Києва, Львова, Вінниці, Житомира, Дніпра, Луцька, Одеси, Полтави, Хмельницького та Чернігова. На великих екранах було продемонстровано найновіші європейські стрічки, ретроспективну програму, добірку фільмів-фіналістів Дитячого кіноконкурсу. Онлайн можна було подивитися спеціальну програму «Коли ще звірі говорили». Також в межах фестивалю всьоме відбувся Дитячий кіноконкурс. Організатори отримали понад 80 заявок з усієї України, серед яких обрали 16 фіналістів. Переможців визначило професійне журі українських кінематографістів: режисерка анімаційних фільмів А. Дудко, культурна менеджерка О. Бірзул і режисер документальних стрічок Р. Любий. Результати Дитячого кіноконкурсу:

Гран-Прі – пластилінова анімація «Добрі новини» (режисерка М. Джур, 6 років, Київ); найкращий анімаційний фільм у категорії 7–10 років – «Про вовка» (режисер Т. Коростельов, Дніпро); найкращий анімаційний фільм у категорії 11–14 років – «Небезпечне відрядження» (режисер М. Іванченко, Полтава); найкращий ігровий фільм у категорії 11-14 років – «Монстр 24.02.2022» (режисерки

Д. Кондратенко й А. Бистрік, Суми). Приз глядацьких симпатій отримала стрічка «Викрадення століття» (режисерка А. Легкодух, Черкаси). Цю нагороду вручив почесний амбасадор фестивалю актор театру і кіно А. Логай. Також до події вперше долучилося журі Спілки кінокритиків України, яке оцінювало мистецькі кіновисловлювання дітей та підлітків у Дитячому кіноконкурсі. Дипломами нагороджено анімаційні роботи: «Добрі новини» М. Джур; «Монстр» Д. Кондратенко й А. Бистрік; «Забаганки Рудика» А. Бідухи. Спеціальну відзнаку журі Спілки кінокритиків України присуджено фільму «Оце так початок канікул» З. Зеленської.

13–16 червня у Києві минув перший фестиваль музики українського кіно «Soundtrack:Ukraine», покликаний актуалізувати забуті й популярні стрічки через імена творців їхніх музичних образів. Авторкою ідеї та організаторкою заходу стала журналістка та засновниця медіа *Kyiv Daily* В. Федоріна. У фокусі фестивалю – саундтреки, створені в Україні протягом сторіччя німого та звукового кіно, вплив музики на сприйняття фільму. Програма включала кінопокази, обговорення музики в кіно та концерти, влаштовані одразу в трьох локаціях: кінотеатр «Жовтень», Національна філармонія України, Довженко-Центр. В межах *Soundtrack:Ukraine* продемонстровано такі фільми, як: «Іван» (1932)

О. Довженка, «Тарас Шевченко» (1951) І. Савченка та «Григорій Сковорода» (1959) І. Кавалерідзе з музикою Б. Лятошинського; «Вечір на Івана Купала» (1968) Ю. Ілленка (музика Л. Грабовського); «Мамай» (2003) і «Поводир» (2013) О. Саніна (музика А. Загайкевич) та інші. У Національній філармонії України з глядачами спілкувалися композиторка А. Загайкевич, музикознавиця О. Лігус і кінознавиця Л. Новікова. 16 червня на концерті Академічного симфонічного оркестру прозвучала музика до фільмів різних років.

23–26 червня у столичному Будинку кіно тривав кінофестиваль «Я не така», присвячений темі «Жінка в сучасному світі». У програмі: зустріч із режисеркою, сценаристкою, фотографинею, громадською діячкою О. Онишко (Україна-США); «Вечір двох зірок» – військової Ю. «Ураган» Воборнікової та актриси Р. Зюбіної; показ фільму «Лишайся онлайн» режисерки Є. Стрельникової за участі творчої групи; добірка короткометражних стрічок молодих українських режисерок. Організатори фестивалю – ГО «Перезавантаження» у партнерстві з БФ «Nova Ukraine», БФ «Дар» та Національною Спілкою кінематографістів України.

15–23 червня у Чернівцях втретє відбувся Міжнародний фестиваль глядацького кіно «Миколайчук OPEN». Загалом на фестивалі показали 68 коротких і повних метрів з усього світу. Вперше проведено пітчінг ігрових

проектів, підтриманий компанією «АМО Pictures», а також індустрію секцію. На церемонії закриття оголосили чотирьох переможців у національному та міжнародному конкурсах, з яких трьох призерів обирали глядачі. Так, найкращою у міжнародному повнометражному конкурсі стала «Кріпачка» від режисерів Д. Кобеля та Г. Велчман. До роботи над фільмом долучилися митці з Польщі, Литви, Сербії та України. Спеціальний приз (друге місце глядацького голосування) міжнародного повнометражного конкурсу дістався картині «Назавжди-Назавжди» української режисерки А. Бурячкової (спільне виробництво України та Нідерландів). У національному короткометражному конкурсі Головний приз здобула стрічка «Нюанс» М. Воронової та О. Кібальника, а спеціальну відзнаку від *АМО Pictures* у цій номінації отримав фільм «Сонечко» С. Кулибишева. Завершив третій фестиваль «Миколайчук OPEN» показ документального фільму «Яремчук: Незрівнянний світ краси» режисера А. Григоряна.

5–8 червня в залі камерної та органної музики Рівненської обласної філармонії пройшов V Міжнародний кінофестиваль «Місто Мрії». Глядачі мали можливість переглянути кінострічки різних жанрів українського та закордонного виробника, а також відвідати позаконкурсні заходи. Гран-прі фестивалю присуджено кінокартині «Як там Катя?» режисерки К. Тинькевич. У конкурсі повнометражних ігрових фільмів перемогу здобули: «Уроки толерантності»

А. Непиталюка (1 місце), «Памфір» Д. Сухолиткого-Собчука (2 місце), «Бачення метелика» М. Наконечного (3 місце). Серед відзначених робіт у конкурсі короткометражних ігрових стрічок – «Солдатик» Д. Дедкова та «Театральна» А. Панасенко, які посіли 2 місце. Своїх переможців обрало журі конкурсної програми «Поранена Земля», де були представлені короткометражні документальні фільми на тему екологічних проблем, спричинених війнами. Це «Прихована загроза: Довкілля. Війна. Донбас» А. Куриленко (1 місце), «Незламні енергодарці» М. Карнауха (2 місце), «Як я святкувала день російської мови у Херсоні» К. Крохи (3 місце). Організатор кінофестивалю – Рівненська обласна організація «Українська асоціація маркетингу».

28 червня відбулася презентація часопису екранних мистецтв «Кіно-Коло», що відновлює діяльність після тривалої перерви як частина проекту Видавничого дому «Антиквар». Перший випуск має назву «Україна в огні» й зосереджується на осмисленні та висвітленні російсько-української війни, яка триває століттями у різних формах. Серед авторів публікацій у відновленому журналі: В. Войтенко, С. Тримбач, І. Цілик, С. Буковський, Д. Десятерик, В. Тихий, В. Скуратівський, А. Кокотюха, Д. Іванов, Д. Томашпольський та інші.

Література

Від 30 травня до 2 червня у Києві в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» тривав XXII Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», який традиційно поєднав книжковий ярмарок і програмну частину. Понад 100 українських видавництв і

книгарень взяли участь у секціях «Арткнига», «Художня книга», «Нонфікшн», «Література для дітей і підлітків», «Мальюписи». Фокусна тема цьогорічного заходу – «Життя на межі», тож особливу увагу тут отримали книжки про війну, видані після 2014 року, а також видання, створені ветеранами, учасниками війни та членами їхніх родин. Цю літературу було представлено у просторі «Вітрина новинок». Відвідувачі також мали можливість познайомитися з чотирма книжковими колекціями: видань-переможців конкурсу «Найкращий книжковий дизайн»; українських візуальних видань *Talking Pictures*; *Showcasing over 100 Award Winning German Photobooks*; книжок із Франції – комікси та графічні романи для дітей та підлітків. Загалом в межах «Книжкового Арсеналу» відбулося понад 160 подій – дискусії, презентації, перформанси, кінопокази, концерти і публічні розмови, у яких взяло участь декілька сотень запрошених гостей. Серед них О. Забужко, Т. Малярчук, А. Дронь, А. Сеїтаблаєв, О. Михед, О. Матвійчук, Ю. Андрухович, Я. Черногуз та ін. Кураторами фестивалю стали літературознавиця, журналістка, есеїстка Т. Огаркова та філософ, письменник В. Єрмоленко. Для різних читацьких і професійних аудиторій працювали: літературна програма «Долаючи розрив» від О. Гусейнової; програма для/про дітей та підлітків «Із широко розплющеними очима» (кураторка О. Русіна); професійна програма (кураторка О. Карп'юк) та *The Book Arsenal Fellowship Program*; спеціальна програма «Міста на межі», представлена фестивалем «П'ятий Харків» у співпраці з Харківським літературним музеєм (куратор Є. Стасіневич); спеціальна програма «Тривання голосу» від Українського ПЕН. Візуальна складова XII «Книжкового Арсеналу» – десять виставкових проєктів, що осмислюють непрості досвіди українців у війні, зокрема, «Прості речі» М. Талютто, «На згадку про нас» ілюстратора і воїна С. Ком'яхова; документальний фотопроект «Naïve Ukrainian Gardens» С. Полежаки, «Власні назви. Vox populi» у співпраці Мистецького Арсеналу, Харківського літературного музею та художника К. Зоркіна, «Вдягаю піксель. Історії тих, хто обрав боротьбу» з роботами української ілюстраторки М. Кінович (проект Мистецького Арсеналу та Управління стратегічних комунікацій Генштабу ЗСУ) й інші проєкти. На фестивалі показали також інсталяцію з книгами видавництва *Vivat*, які постраждали внаслідок російської атаки на харківську друкарню «Фактор-друк». Кіноперформанс «Фата Моргана» (фільм Б. Тягна, 1931) із саундтреком від гурту «Пиріг і Батіг» представив Національний центр Олександра Довженка до 160-річчя від дня народження Михайла Коцюбинського. Крім того, програма Довженко-Центру і «Книжкового Арсеналу», присвячена постаті М. Коцюбинського, включала презентацію дослідницького видання про екранізації творів письменника та покази фільмів «Тіні забутих предків» С. Параджанова (1964) та «Подарунок на іменини» Л. Осики (1991).

Бібліотечна справа. Промоція читання

7–9 червня під егідою Міністерства культури та інформаційної політики України Одеська національна наукова бібліотека, Українська асоціація видавців

та книгорозповсюджувачів, Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова» за сприяння Одеської обласної державної адміністрації, Одеської обласної та Одеської міської рад, Українського інституту книги, Всеукраїнської громадської організації «Українська бібліотечна асоціація» та Всеукраїнської громадської організації «Бібліополіс» провели XXIV Всеукраїнську виставку-форум «Українська книга на Одещині». Програма заходу включала широкий спектр публічних заходів із популяризації книги і читання: Всеукраїнську науково-практичну конференцію «V ОдесаБібліоСаміт» з міжнародною участю з актуальних питань книговидавництва та поповнення бібліотечних фондів в умовах війни, презентації нових вітчизняних видань та видавничих проєктів, промоакції, автограф-сесії, онлайн-зустрічі з українськими авторами, фахові дискусії, майстер-класи, творчі майданчики за участі представників провідних видавництв України, письменників, ілюстраторів книги, літературознавців, мистецтвознавців, бібліотечних фахівців. В межах виставки-форуму проведено Всеукраїнську акцію «Бібліотека українського воїна», виїзне Свято української книги у місті Чорноморськ, конкурс «Краща книга виставки-форуму “Українська книга на Одещині” – 2024».

19 червня генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого О. Сербін разом із заступницею Н. Цукренко передали книжки до Гуманітарного хабу Старобільської районної військової адміністрації Луганської області, тим самим забезпечивши новою літературою бібліотеку хабу. Також цього місяця Головна бібліотека країни поповнила чотирма сотнями сучасних видань фонд бібліотеки київського Центрального будинку офіцерів Збройних сил України. Зокрема це книги з історії України, література краєзнавчої тематики, художні твори, патріотична та лірична поезія.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 57. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12